

นโยบายรัฐบาลและฐานะบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

อุตสาหกรรมสิ่งทอจักเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญในบรรดาอุตสาหกรรม
การผลิต (manufacturing sector) ทั้งหลาย อัตราส่วนของมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรม
นี้ต่อมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๔.๖ ในปี
๑๙๗๒ เป็นร้อยละ ๒๐.๕ ในปี ๑๙๗๕ สัดส่วนของการส่งออกของอุตสาหกรรมนี้
ต่อการส่งออกของภาคอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด ก็เพิ่มขึ้นเช่นกันจากร้อยละ ๔.๕๒
ในปี ๑๙๗๒ เป็นร้อยละ ๑๒.๒๔ ในปี ๑๙๗๕ และการจ้างงานในอุตสาหกรรมนี้
ก็คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗ ของการจ้างงานทั้งหมดในภาคอุตสาหกรรมการผลิตในปี
๑๙๗๕ อีกด้วย

ก่อนหน้ายุคของการพัฒนาอุตสาหกรรมในทศวรรษ ๑๙๖๐ นั้น ยังมีการนำเข้า
สินค้าสิ่งทอไทยเฉพาะผลิตภัณฑ์ฝ่ายจากต่างประเทศมาก และร้อยละ ๔๐ ของการนำเข้า
เหล่านั้นก็มาจากญี่ปุ่น ในปี ๑๙๕๕ มีโรงงานสิ่งทอของคนไทยอยู่ ๕ แห่งที่ใช้เครื่องจักร
จากญี่ปุ่นและจีน ทว่ากิจการยังอยู่ในขั้นล้มลุกคลุกคลาน เพราะขาดแคลนทุน เทคโนโลยี
และประสบการณ์ อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยถึงไต่ขึ้นมาสู่ยุคพัฒนาอย่างรวดเร็ว ก็หลังจาก
ที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ได้ประกาศแผนรังค์ใช้กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทุนนิยมเสรี
ทั้งนั้น ก่อนที่จะกล่าวถึงนโยบายค้าสิ่งทอของรัฐบาล จะขอเสนอภาพกว้าง ๆ ของสภาพ
แวดล้อมของกลยุทธ์การพัฒนากังกล่าวเสียก่อน

กลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศ

การวาง เป้าหมายและการกระจายทรัพยากรทาง เศรษฐกิจย่อม เกี่ยวพันถึง การเคลื่อนย้ายถ่ายเทหลังอำนาจทางการเมือง ทั้งภายในและภายนอก รัฐเสมอ

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ทำการรัฐประหาร โค่นจอมพล ป. ชัยสุอำนาจ ในปี ๑๙๕๗ นั้น เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่สหรัฐกำลังกังวลอยู่กับแผนการปิดล้อม (containment policy) การขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในเอเชีย และไทยก็ถูกจัดให้เป็นหมากสำคัญบนกระดานโคมิโน เพราะความที่มีผู้นำทหารที่นิยมสหรัฐ และมีบรรยากาศภายในที่สงบกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่มีการลุกฮือของขบวนการกู้ชาติในขณะนั้น วิธีการควบคุมไปกับการเผยแพร่อุดมการณ์เสรีนิยมก็คือ การวางรากฐานเศรษฐกิจแบบทุนนิยม กว้างขวางมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและการอัดฉีดเงินช่วยเหลือเข้าหลอเลี้ยงระบบ

สำหรับรัฐบาลไทยนั้น เหตุผลในการเข้าเป็นพันธมิตรกับ "มหาจักรตะวันตก" นั้น นอกจากเพราะการปิดล้อมการฝ่ายโลกเสรีร่วมกันแล้ว ยังมีเหตุผลในแง่ของ ความมั่นคง (security reason) และแง่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอีกด้วย ซึ่ง นักวิชาการบางคนเชื่อว่า เป้าหมายหลักของรัฐบาลไทยคือประการหลังมากกว่า ขณะที่ การใหม่ประโคนความน่ากลัวของภัยคอมมิวนิสต์นั้นน่าจะเป็น "เครื่องมือ" ของรัฐบาล

เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้นนั่นเอง การหลั่งไหลเข้ามาของเงินกู้และเงินช่วยเหลือภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้น สอดคล้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและส่งเสริมอำนาจทางการเมืองของกลุ่มทหารและนักธุรกิจชาวจีนที่เป็นพันธมิตรและศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองของยุคนั้น^๒

การผนวกไทยเข้าในแผนยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคของสหรัฐจึงเริ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี ๑๙๕๔ เมื่อไทยเข้าร่วมเป็นภาคีในองค์การสนธิสัญญาว่าด้วยป้องกันเอเชียอาคเนย์หรือซีโต้ (Southeast Asian Treaty Organization) ซึ่งเป็นสนธิสัญญาระดับภูมิภาคร่วมกับอีกหลายประเทศในเขตนี้ ภายใต้การผลักดันของสหรัฐ ต่อมาก็เป็นข้อตกลง

ในช่วงทศวรรษ ๑๙๖๐ นั้น สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย และขาดการสนับสนุนจากฐานมวลชนในประเทศ จนยังไม่อาจนับได้ว่าเป็นภัยคุกคาม (threat) เสถียรภาพของรัฐบาลในขณะนั้น จอมพลสฤษดิ์ก็เองเคยกล่าวกับผู้ใกล้ชิดว่า "...ประเทศไทยต้องการรัฐบาลต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่มีเสถียรภาพเพื่อจะไต่หาให้รัฐบาลอเมริกันเห็นจริงว่าไทยสมควรได้รับความช่วยเหลือมากขึ้น" กู Pasuk Phongpaichit, Economic and Social Transformation of Thailand, 1957-1976 (Bangkok: Chulalongkorn University Social Reserch Institute, 1980), p. 59.

^๒ "พันธมิตรทางชนชั้น" ของนายทหารระดับสูงและนักธุรกิจชาวจีนผู้มั่งคั่งนั้น เกิดจากประเพณีในการดำเนินธุรกิจของชาวจีนที่นิยมเชื่อเชิญนายทหารชั้นผู้ใหญ่หรือนักการเมืองผู้ทรงอิทธิพลเข้าร่วมเป็นประธาน หรือคณะกรรมการบริษัทตน ประเทศนี้ เป็นผลมาจากความพยายามในการป้องกันตนเอง (defensive strategy) ของกลุ่มชาวจีน จากนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมของจอมพล ป. ซึ่งได้กระทำสืบต่อมาจากกลายเป็นประเพณีถึงปัจจุบัน กู Ibid., pp. 35-43.

ระกับทวิภาคี คือข้อตกลง ฉบับแรก จากนั้นในต้นทศวรรษ ๑๙๖๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ ก็ได้ถูกร่างขึ้นตามแนวความคิดของคณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก^๑ ซึ่งเป็นการนำไทยเข้าสู่ยุคการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบวิสาหกิจเสรี นโยบายเศรษฐกิจนับแต่นั้นมาจึงมุ่งเป้าหมายไปที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเลือกใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโตไม่สมดุล (unbalanced growth) คือมุ่งพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ภายใต้นโยบายผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import substitution policy) โดยไม่ให้ความสำคัญพัฒนาภาคเกษตรมากเท่าที่ควร ภายใต้นโยบายเช่นนี้ การหลั่งไหลเข้ามาของเงินช่วยเหลือและเงินกู้ ตลอดจนการลงทุนจากต่างประเทศกลายเป็นจักรกลสำคัญในการพัฒนา

สำหรับเงินช่วยเหลือให้เปล่านั้น (grant aids) ในช่วงปี ๑๙๕๑-๑๙๕๕ มียอดรวมทั้งสิ้นถึง ๗๕ ล้านดอลลาร์ และ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนนี้มาจากสหรัฐ แห่งเดียว และอีก ๒๐ เปอร์เซ็นต์มาจากธนาคารโลก (IBRD) และประเทศตะวันตก อื่น ๆ^๒ ส่วนเงินกู้จากต่างประเทศนั้น (foreign loans) ในช่วง ๑๙๖๑ ถึง ๑๙๗๕ มียอดรวมทั้งสิ้น ๗,๐๕๗ ล้านบาท IBRD และญี่ปุ่น (EXIM Bank และ Overseas Economic Cooperation Fund) เป็นผู้ให้กู้รายใหญ่ที่สุดคือประมาณ ๓๗.๗๖ %

รายงานของคณะสำรวจเศรษฐกิจจากธนาคารโลกที่เข้ามาไทยในช่วง ๑๙๕๔-๑๙๕๕ ชื่อ "A Public Development Program" และรายงานของ George B. Beitzel ผู้นำคณะสำรวจของอเมริกาที่เข้ามาไทยใน ๑๙๕๕ ชื่อ Expanding Private Investment for Thailand's Economic Growth ทั้ง ๒ ฉบับนี้จัดได้ว่าเป็น "ต้นฉบับ" ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ ๑ (๑๙๖๑-๑๙๖๖) ของไทย.

^๑ Pasuk Phongpaichit, *Economic and Social Transformation of Thailand, 1957-1976*, p. 56 เงินช่วยเหลือให้เปล่าเกือบทั้งหมดนี้ได้ใช้ไปในโครงการพัฒนาหมู่บ้านใน "เขตแทรกซึม" ในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าเงินการโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของสหรัฐ เช่น USOM USIS และ USAID โดยปฏิบัติการร่วมกับทหารและตำรวจบริเวณชายแดนไทย ทว่าผลจากนโยบายเหล่านี้กลับทำให้ "เขตแทรกซึม" (sensitive areas) ขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก ๖ จังหวัด (ปี ๑๙๖๐) เป็น ๔๐ จังหวัด (๑๙๗๕) ดู Grit Permtanjit, *Political Economy of Dependent Capitalist Development ...*, pp. 64-66.

และ ๒๐.๗๓ % ความสำคัญของยอดเงินกู้ดังกล่าว เป้าหมายของเงินกู้เหล่านี้มักจะไป
 กระจุกตัวในสาขาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนา (infrastructure) ขณะที่จำนวน
 น้อยมากได้กระจายไปในสาขาการผลิตโดยตรง และเมื่อพิจารณากลไกของสถาบัน
 เหล่านี้ (institutional mechanisms) ตลอดจนกระบวนการให้กู้ ก็พบว่า สถาบัน
 ผู้ให้กู้มักมีอำนาจต่อรองสูงในการกำหนดเงื่อนไขการกู้ยืม เป้าหมายของการให้กู้มักต้อง
 การหลีกเลี่ยงไม่แข่งขันกับธุรกิจเอกชน โดยทำหน้าที่เสริมรากฐานที่จำเป็นในการลงทุน
 เพื่อให้ธุรกิจเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจร่วมทุนจากต่างประเทศสามารถขยายบทบาท
 ได้เต็มที่ นอกจากนี้ลักษณะการพึ่งพิงเงินทุนต่างประเทศก็ยังเห็นได้ชัดจากการกู้ยืม
 ของธนาคารพาณิชย์ ในปี ๑๙๖๘ เงินกู้ต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ของไทยมีมูลค่า
 ๑๐.๕ เปอร์เซ็นต์ และ ๑๓.๒๓๗ เปอร์เซ็นต์ ของเงินฝากและเงินสำรองระหว่างประเทศ
 สหุติความสำคัญ แต่ในปี ๑๙๗๕ อัตราส่วนดังกล่าวก็เพิ่มเป็น ๒๐.๓ และ ๔๔.๒๓๗ เปอร์เซ็นต์
 ความสำคัญ

สำหรับในด้านการลงทุนจากต่างประเทศนั้น ในฐานะของรัฐบาลเจ้าบ้าน ก็ได้
 มีการปรับปรุงระบบบริหารและโครงสร้างกฎหมายมากมายเพื่อดึงดูดการลงทุนในช่วง ๑๙๕๕-
 ๑๙๖๗ มีการตั้งองค์กรขึ้นมากมายตามคำแนะนำของธนาคารโลก เช่นคณะกรรมการส่งเสริม
 การลงทุน (Board of Investment:BOI) สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักงานสถิติ
 แห่งชาติ และสำนักงานประมาณ ทั้งนี้เพื่อจัดการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนา

Ibid., pp. 72-88.

วังสรรค์ ชนพรพันธุ์. "ระบบเศรษฐกิจไทย : วิฤติการณ์แห่งโครงสร้าง
 และวิฤติการณ์แห่งเส้นทางการพัฒนาเศรษฐกิจ." วารสารธรรมศาสตร์ ๕ (มกราคม-
 มีนาคม ๒๕๒๓) : ๖๔.

ให้มีประสิทธิภาพ และยังคงมีการล้มเลิกกฎหมายที่จำกัดการถือครองที่ดินของเอกชน ในปี ๑๙๕๕ มีการยุบเลิกสหภาพแรงงาน และรัฐบาลได้ประกาศว่าจะไม่แข่งขันทำธุรกิจกับเอกชน งานชิ้นสำคัญที่สุดเห็นจะเป็นการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในปี ๑๙๖๐ ซึ่งก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง * ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับปี ๑๙๖๕ นั้น ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมตามกฎหมายนี้จะมีสิทธิดังนี้

๑. ได้รับความยกเว้นจากภาษีอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรและส่วนประกอบที่สั่งเข้าจากต่างประเทศ และได้รับความยกเว้นจากภาษีเงินได้เป็นเวลา ๕ ปี

๒. มีสิทธิส่งเงินทุน กู้ไ้ เงินกู้ดอกเบี้ย รวมทั้งค่าลิขสิทธิ์วิชาการต่าง ๆ ออกนอกประเทศ

๓. ถ้าเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในไทย ก็มีสิทธิครอบครองที่ดินได้มากกว่าจำนวนที่ดินที่ระบุจำกัดไว้ในกฎหมายอื่น ๆ

๔. มีสิทธินำผู้บริหารหรือช่างเทคนิคชาวต่างประเทศผู้เชี่ยวชาญเข้ามาในไทยเป็นจำนวนมากกว่าโควตาที่จำกัดไว้ในกฎหมายตรวจคนเข้าเมือง

นอกจากนี้ BOI ยังสามารถพิจารณาอนุมัติสิทธิอีกบางประการ เพื่อส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออกเช่น

๑. ห้ามหรือจำกัดการนำเข้าสินค้าประเภทเดียวกับสินค้าที่ผลิตโดยบริษัทที่ได้รับการส่งเสริม

๒. ตั้งกำแพงภาษีขาเข้าสกัดกั้นสินค้าจากต่างประเทศที่เป็นประเภทเดียวกับที่ผลิตโดยบริษัทที่ได้รับการส่งเสริม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับแรกมีขึ้นในสมัยจอมพล ป. ในปี ๑๙๕๕ ก่อนจะมีการยกเลิกเพื่อปรับปรุงใหม่ ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ หลังจากที่มีรัฐบาลประกาศจะไม่แข่งขันกับธุรกิจเอกชน และหลังจากตั้ง BOI ในปี ๑๙๕๕ แล้ว ก็มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ในปี ๑๙๖๐ ซึ่งให้อำนาจ BOI อย่างมาก ในการพิจารณาอนุมัติการส่งเสริมเป็นราย ๆ หลังจากนั้นได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง ในปี ๑๙๖๒, ๑๙๖๕, ๑๙๖๘ และมีออกใหม่อีก ๑๙๗๒ และ ๑๙๗๗ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และแผนพัฒนาแห่งชาติ

๓. ยกเลิกหรือลด (บางส่วน) ของภาษีขาออกและภาษีการค้าของสินค้าที่ผลิตได้ "แรงจูงใจ" เหล่านี้เองที่ดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศให้หลั่งไหลเข้ามา

ตารางที่ ๔ บริษัทที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน ๑๙๖๐-มิถุนายน ๑๙๗๕

รายการ	ณ สิ้นเดือนมิถุนายน ๑๙๗๕
๑. จำนวนโครงการทั้งหมด	๑,๑๘๒
๒. จำนวนบริษัททั้งหมด	๘๘๒
๒.๑ บริษัทไทย	๕๐๘
๒.๒ บริษัทต่างชาติ	๓๗๔
๒.๓ บริษัทร่วมทุน	๔๐๐
๓. จำนวนทุนจดทะเบียนทั้งหมด (ล้านบาท)	๑๓,๑๘๘.๐
๓.๑ ไทย	๘,๖๑๘.๘
๓.๒ ต่างชาติ	๓,๕๗๘.๖
๓.๒.๑ ญี่ปุ่น	๑,๒๖๑.๘
๓.๒.๒ สหรัฐ	๕๓๑.๘
๓.๒.๓ ไต้หวัน	๔๘๓.๑
๓.๒.๔ อื่น ๆ	๑,๒๙๓.๖
๔. การลงทุนทั้งหมด	๔๖,๖๓๖.๘
๕. เครื่องจักรและอุปกรณ์	๒๓,๘๖๓.๐
๖. จำนวนลูกจ้างคนไทยโดยประมาณ	๒๕๐,๖๖๘
๗. จำนวนบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมซึ่ง เปิดดำเนินการแล้ว	๓๕๖
๘. จำนวนโครงการที่ได้รับการส่งเสริมซึ่ง ใ้ค่าเป็นการไปแล้ว	๘๑๓

ที่มา : คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

จากตารางที่ ๘ แสดงให้เห็นว่า ตลอดระยะเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้สนับสนุนโครงการทั้งหมด ๑,๑๔๒ โครงการ เฉลี่ยประมาณ ๒๒ โครงการต่อปี ทุนจดทะเบียนทั้งหมด ๑๓,๑๔๔ ล้านบาทนั้น ๒๗% เป็นทุนต่างชาติ ทุนของญี่ปุ่นมีมากที่สุดประมาณ ๓๕.๓๐% ของทุนต่างชาติทั้งหมด และกิจการร่วมทุนก็มีจำนวนมากคือประมาณ ๔๖.๐๓% ของกิจการทั้งหมด

ตารางข้างล่างนี้แสดงถึงลักษณะการลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในไทย เห็นได้ว่า เงินทุนและจำนวนบริษัทส่วนใหญ่ไปกระจุกตัวอยู่ในสาขาสินทอ

ตารางที่ ๑๐ บริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นในไทย (กรกฎาคม ๑๙๗๕)

สาขาอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	ทุนจดทะเบียน (๑,๐๐๐ บาท)	ผู้ถือหุ้นเฉลี่ยของเงินทุนที่ญี่ปุ่นเป็นเจ้าของ (%)
สิ่งทอ	๓๓	๑,๗๖๒,๔๑๐	๔๓.๖
เครื่องจักรและอุปกรณ์การขนส่งโลหะและเหล็ก	๒๗	๔๓๒,๑๐๔	๖๐.๘
อาหาร	๕	๒๐๘,๕๐๐	๖๕.๗
เคมีภัณฑ์และเครื่องจักรกล	๓๓	๔๒๗,๘๐๐	๔๘.๓
เครื่องไฟฟ้า	๗	๘๘,๘๘๐	๔๕.๒
เกษตรและประมง	๕	๑๒๖,๐๐๐	๓๒.๘
อื่น ๆ	๑๒	๗๕,๖๐๐	๔๘.๒
รวม	๑๔๕	๓,๕๑๕,๒๙๔	๔๗.๑

ที่มา : หอการค้าญี่ปุ่น กรุงเทพฯ

นโยบายสิ่งทอของรัฐบาลไทย

ภายใต้บรรยากาศที่เชื่ออำนาจต่อการลงทุนจากต่างประเทศซึ่งได้ขยายมาแล้วนั้น อุตสาหกรรมสิ่งทอได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เราจะเข้าใจนโยบายสิ่งทอของรัฐบาลไทยที่กระจ่างชัดขึ้นเมื่อศึกษานโยบายนี้ควบคู่ไปกับพัฒนาการของอุตสาหกรรมนี้

จากแผนภูมิข้างล่างนี้ แสดงให้เห็นช่วงระยะเวลาที่สอดคล้องกันของการให้การส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และช่วงพัฒนาการของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ระงับการขยายตัวของการผลิตใยประติษฐ์ การฟอกย้อม และอุตสาหกรรมเส้นสำเร็จรูป

ก. ช่วงการขยายตัวยุคแรก (๑๙๕๕-๑๙๖๗)

ในยุคของการพัฒนาเพื่อทดแทนการนำเข้านี้ เครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในนโยบายดังกล่าวก็คือ การส่งเสริมการลงทุนของ BOI และกำแพงภาษี (tariff) ตลอดจนการจำกัดโควตาการนำเข้า (import quota)

อุตสาหกรรมสิ่งทอได้ถูกจัดให้อยู่ในประเภท ค ของอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม ซึ่งภายใน ๕ ปีแรกจะได้รับยกเว้นภาษีนำเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่นำเข้า รวมทั้งการยกเว้นภาษีรายได้ด้วย ส่วนภาษีนำเข้าและภาษีการค้าของวัตถุดิบนั้น ได้รับการลดหย่อนให้ $\frac{๓๓}{๓}$ เปอร์เซ็นต์

ในกำแพงภาษีนั้น ฝ่ายคิมซึ่งเป็นวัตถุดิบของการปั่นฝ้ายมีอัตราภาษีนำเข้าที่ค่ามาก และคงที่มาตลอด คือ ๐.๓๓ บาท/กิโลกรัม ในขณะที่ในปี ๑๙๕๗ และ ๑๙๖๕ มีการจำกัดโควตาการนำเข้าของฝ้ายฝ่ายตั้งแต่เบอร์ ๐-๔๖ ซึ่งเป็นสินค้าสำเร็จของอุตสาหกรรมปั่นฝ้าย ทำให้โรงงานปั่นฝ้ายได้รับการคุ้มครองมาก ในช่วงนี้เช่นกันที่บริษัทข้ามชาติญี่ปุ่นอย่างโทเร เท็น ตลอดจนบริษัทค้าสารฟัคอย่างมารูเบนิอิก้า และบริษัทปั่นฝ้ายอื่น ๆ ก็ได้ทยอยเข้ามาลงทุนร่วมกับชาวไทย บริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นเหล่านี้ล้วนได้รับสิทธิส่งเสริมจาก BOI ทั้งสิ้น โทเรคังบริษัทไทยโทเรเท็กซ์ไทมิลส์ (๑๙๖๒) ตามมาด้วยบริษัทโทเรในลอนไทย (๑๙๖๓) ส่วนเท็นก็ร่วมทุนกับประมาณ อกิเรกสาร์คังบริษัทไทยเท็นเท็กซ์ไคล์ (๑๙๖๔) บริษัทมารูเบนิก็ร่วมทุนกับคนไทยตั้งบริษัทสหการปั่นฝ้ายไทย (๑๙๖๔) และสหการทอผ้าไทย (๑๙๖๓) ซึ่งมารูเบนิถือหุ้นกว่า ๕๐ % ในทั้ง ๒ บริษัท รวมทั้งบริษัทพัฒนารวมไทยการบอณ (๑๙๖๓) บริษัทเหล่านี้เป็นบริษัทที่ฝ่ายญี่ปุ่นควบคุมทั้งสิ้น ส่วนในบริษัทที่คนไทยควบคุมก็ปรากฏว่ามีบริษัทปั่นฝ้ายญี่ปุ่นเข้าร่วมในช่วงนี้ด้วย Fuji Spinning และ Toyoda Tsusho ซึ่ง เป็นบริษัทการค้าก็เข้าร่วมทุนในบริษัทอุตสาหกรรมทอผ้าไทยของ พลตรี ประมาณ อกิเรกสาร์ และในปี ๑๙๖๔ Shikishima Spinning กับ Nomura Trading ก็ เข้าร่วมทุนในบริษัทอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยของสุกรี โพธิ์รัตนังกูร เป็นต้น

นอกจากนี้ โรงงานขนาดใหญ่และขนาดกลางของคนไทยอีกหลายแห่งก็เกิดขึ้น ในช่วงนี้อย่างคึกคักเช่นกัน กำลังการผลิตจึงขยายตัวเร็วมาก จากปี ๑๙๖๐ ซึ่งมี แกนปั่นค้ายทั้งหมดในประเทศ ๙๒, ๘๑๖ แกน เพิ่มเป็น ๒๙๗๘, ๒๙๗๖ แกนในปี ๑๙๖๗ และจากเครื่องทอผ้า ๖,๘๓๔ เครื่องในปี ๑๙๖๐ เป็น ๑๖,๘๐๖ เครื่องในปี ๑๙๖๗ ในที่สุด BOI จึงต้องระงับการส่งเสริมชั่วคราวในปี ๑๙๖๘ เพราะเกรงผลผลิตจะ ล้นตลาด

ข. ช่วงการขยายตัวครั้งที่ ๒ (๑๙๖๘-๑๙๗๓)

ครั้งที่ ๒ นี้ เป็นยุคการขยายตัวของอุตสาหกรรมใยประดิษฐ์ ซึ่งค้ำหนึ่ง เป็นการขานรับนโยบายของบริษัทแม่ของ ไทเรและเทียนในญี่ปุ่น ซึ่งต้องการนำอุตสาหกรรม นี้มาขยายตัวในแถบเอเชียอาคเนย์ เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในญี่ปุ่นในช่วง ๑๙๖๕ ถึงนั้น ปลายทศวรรษ ๑๙๖๐ ทศวรรษ ๑๙๗๐ จึงเป็นช่วงที่มีบริษัทรวมทุนญี่ปุ่น คั้งขึ้นเพื่อผลิตใยสังเคราะห์ และผ้าใยสังเคราะห์ ๒ มากมาย

ในปี ๑๙๗๐ ไทเรและเทียนร่วมกันตั้งบริษัทไทยเทโตรอน ซึ่งต่อมาลาย เป็นของเทียนแคผู้เดียว และเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทเทียนโปลีเอสเทอร์ ซึ่งเป็นผู้ผลิตใย โปลีเอสเทอร์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย นอกจากนั้น เทียนยังร่วมทุนกับชาวอินเดียตั้ง บริษัททอผ้าใยประดิษฐ์ขึ้น ส่วนไทเรก็เข้าร่วมทุนกับทั้งชาวไทยและบริษัทญี่ปุ่นอื่นตั้งบริษัท บันทออีก ๕ บริษัท ซึ่งรวมทั้งบริษัทหลักก็เท็กซ์ทาย มารูเน็กก็ไควรว ๒ บริษัทคือสหการ บันค้ายไทยและสหการทอผ้าไทยเข้าเป็นบริษัทเดี่ยวคือ เฮอร์วัดเท็กซ์ไทล์ ที่มารูเนนิ ความคุมเองทั้งหมด บริษัททั้งหมดที่กล่าวมาล้วนผลิตค้ายและผ้าใยประดิษฐ์ทั้งนั้น

ข้อมูลจากสมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ในที่นี้หมายถึงค้ายและผ้า P/C คือโปลีเอสเทอร์ผสมฝ้าย (cotton) และผ้า P/R คือโปลีเอสเทอร์ผสมเรยอง

การขยายตัวอย่างขนานใหญ่ของอุตสาหกรรมใยประติงฐนี่ เป็นการสนอง
 คอการให้การส่งเสริมครั้งใหม่ของ BOI ที่ส่งเสริมเฉพาะสาขาใยประติงฐ
 ในปี ๑๙๖๔ นอกจากนั้น ยังมีการปรับอัตราภาษีใหม่ในช่วงนี้ด้วย ดังตาราง
 ข้างล่าง

ตารางที่ ๑๑ อัตราภาษีขาเข้าของสินค้าสิ่งทอ

		(%)					
		๑๙๖๐-๖๒	๑๙๖๒-๖๔	๑๙๖๔-๖๕	๑๙๖๕-๖๖	๑๙๖๖-๖๗	๑๙๖๗
ค้าย้าย	Nominal	-	-	-	๒๕.๐	๒๕.๐	๒๕.๐
	Effective	๓.๒	๓.๒	๓.๒	๓๗.๖	๓๗.๖	๓๗.๖
ค้าย P/C*	Nominal	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐
	Effective	๒๕.๔	๒๕.๔	๒๕.๔	๒๕.๔	๒๕.๔	๒๕.๔
ค้าย P/R**	Nominal	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๕.๐	๒๐.๐
	Effective	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐
ผ้าฝ้าย	Nominal	๒๒.๐	๓๕.๐	๖๐.๐	๖๐.๐	๖๐.๐	๔๐.๐
	Effective	๕๓.๗	๑๑๕.๓	๗๐.๗	๗๐.๗	๗๐.๗	๓๕๐.๔
ผ้า P/C	Nominal	๓๗.๐	๓๗.๐	๖๐.๐	๖๐.๐	๖๐.๐	๔๐.๐
	Effective	๔๐.๑	๔๐.๑	๖๖.๔	๖๖.๔	๖๖.๔	๑๐๕.๗
ผ้า P/R	Nominal	๓๗.๐	๓๗.๐	๖๐.๐	๖๐.๐	๖๐.๐	๖๐.๐
	Effective	๓๕.๖	๓๕.๖	๖๕.๕	๖๕.๕	๖๕.๕	๔๓๓.๔
เครื่องนุ่งห่ม ภายนอก	Nominal	๒๗.๕	๒๗.๕	๔๐.๐	๔๐.๐	๖๐.๐	๑๐๐.๐

* P/C คือ โปดีเอส เคอร์มัม ฝ้าย

** P/R คือ โปดีเอส เคอร์มัม เรายเอง

- ทั้ง ๒ ชนิดจัดเป็นสิ่งทอใยประติงฐ

ที่มา : Somsak Tambunlertchai, Manufactured Exports and Foreign Direct Investment: A Case Study of the Textile Industry in Thailand (Bangkok : Faculty of Economics, Thammasat University, 19810, p. 31.

ตารางที่แสดงอัตราภาษีและอัตราการคุ้มครองแท้จริง (Effective Protective Rate) * นี้ชี้ให้เห็นชัดว่า ผู้ผลิตผ้าใยประติษฐ์ได้รับการคุ้มครองมากกว่าผู้ผลิตผ้าฝ้ายมาก ขณะที่ภาษีของผ้าฝ้ายสูงขึ้นจาก ๓๕ % ในปี ๑๙๖๕ เป็น ๖๐ % ในปี ๑๙๖๘ นั้น ภาษีของผ้าฝ้ายซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการทยอยกีดกันสูงขึ้นเป็น ๒๕ % ในปี ๑๙๖๘ เช่นกัน ซึ่งทำให้อัตราการคุ้มครองแท้จริงของผ้าฝ้ายลดลงถึง ๔๓ % (คือจาก ๑๑๔.๓ % เป็น ๗๑.๓ %) ส่วนในอุตสาหกรรมผ้าใยประติษฐ์นั้น เส้นใยใยประติษฐ์ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์มีอัตราภาษีคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงขณะที่อัตราภาษีผ้าใยประติษฐ์ซึ่งเป็นสินค้าสำเร็จสูงขึ้น ๓ % ในปี ๑๙๖๕ และเพิ่มอีก ๒๐ % ในปี ๑๙๖๘ ทำให้อัตราการคุ้มครองแท้จริงสูงขึ้นอย่างมาก

นอกจากนี้ สำหรับผู้ผลิตเส้นใยสังเคราะห์นั้น ยังมีการลดอัตราภาษีนำเข้าของเคมีภัณฑ์ที่เป็นวัตถุประสงค์ด้วย ในปี ๑๙๗๐ ซึ่งเป็นปีที่มีการตั้งบริษัทไทยเทโครอนของเพป็นและโทเรนนั้น มีการประกาศลดภาษีนำเข้าของ Ethylene Glycol จาก ๓.๓๐ บาท/ลิตร เหลือ ๐.๕๐ บาท/ลิตร และภาษีของ Dimethyle Terephthalate ก็ลดลงจาก ๓๐ % เป็น ๑๐ % เคมีภัณฑ์ทั้ง ๒ ชนิดเป็นวัตถุประสงค์สำหรับผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์ ซึ่งไทยเทโครอนจะทำการผลิต ส่วนภาษีนำเข้าของเส้นใยโพลีเอสเตอร์อันเป็นสินค้าสำเร็จนั้นยังคงอยู่ในอัตราร้อยละ ๒๐ คงเดิม

ผลผลิตผ้าใยประติษฐ์จึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการเติบโตของผ้าใยประติษฐ์เพิ่มจาก ๓๗ % ในปี ๑๙๖๕ เป็น ๕๐ % และ ๔๗ % ในปี ๑๙๗๐ และ ๑๙๗๑ ตามลำดับ

ต่อมาในปี ๑๙๗๒ อันเป็นช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๓ ซึ่งมุ่งส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออกนั้น ก็มีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน โดยผู้ผลิตเพื่อส่งออกจะได้อภิสสิทธิ์ดังนี้คือ ได้รับยกเว้นภาษีการค้าและอากรขาเข้าของวัตถุดิบที่นำเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออก ถ้าวัตถุดิบนั้นหาได้จากภายในประเทศก็ได้รับยกเว้นภาษีการค้า ส่วน

อัตราการคุ้มครองแท้จริงคิดจาก

มูลค่าเพิ่มภายใต้มาตรการปกป้อง—มูลค่าเพิ่มภายใต้ระบบการค้าเสรี

มูลค่าเพิ่มภายใต้ระบบการค้าเสรี

สินค้าสำเร็จรูปที่จะส่งออกก็ได้รับยกเว้นภาษีขาออกและภาษีการค้าด้วย นอกจากนี้ตั้งแต่ปี ๑๙๗๒ เป็นต้นไป ผู้ผลิตเพื่อส่งออกทุกรายจะได้รับเงินชดเชยค่าภาษี (tax rebates) ของสินค้าและวัตถุดิบนำเข้าคืนจากระบวนการคลังและกรมศุลกากรอีกด้วย จากสถิติปี ๑๙๗๗ ของกรมศุลกากรนั้น จำนวนเงินภาษีที่คืนแก่ผู้ผลิตสิ่งทอทั้งหมดสูงถึง ๑๑๗.๖ ล้านบาท หรือเท่ากับ ๗๑.๗ % ของเงินชดเชยค่าภาษีทั้งหมดสำหรับสินค้าออกทุกชนิด^๑

ปรากฏว่าปี ๑๙๗๓ เป็นปีทองของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในปีนี้การส่งออกทั้งหมดในสาขาสิ่งทอมีมูลค่าถึง ๑,๘๖๘ ล้านบาท สูงกว่าปี ๑๙๗๒ ถึง ๓ เท่าตัว ในจำนวนนี้เป็น การส่งออกของผ้าใยประดิษฐ์ ๖๔๘.๐๘ ล้านบาท (๓๓.๐๘ %) ผ้าฝ้าย ๔๐๘.๐๘ ล้านบาท (๒๑.๘๔ %) และเสื้อผ้าสำเร็จรูป ๖๘๕.๗๕ ล้านบาท (๓๖.๗๑ %)

ค. ยุควิกฤติการณ์ (๑๙๗๔-๑๙๗๖)

ขณะที่อุตสาหกรรมสิ่งทอรุ่งเรืองมากในปี ๑๙๗๓ นั้น วิกฤติการณ์น้ำมันและสภาพเศรษฐกิจโลกซบเซาที่ตามมา ก็มีผลกระทบต่องานอุตสาหกรรมนี้ด้วย ยิ่งกว่านั้น การผนวกเว็บคานาเมเหนือและใต้เข้าด้วยกันในปี ๑๙๗๕ ก็ทำให้สถานการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชาตะวันออกเกิดความตึงเครียด นำไปสู่การปิดพรมแดน ซึ่งกระทบกระเทือนอย่างมากต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งผลิตคิด ๒๐-๓๐ % ของผลผลิตภายในทั้งหมดถูกส่งไปขายยังตลาดพรมแดนในช่วงนั้น^๒ ในระยะ ๑๙๗๕-๑๙๗๗ บริษัทสิ่งทอจึงประสบกับการขาดทุนกันมาก จากการสำรวจ ๓๒ บริษัทขนาดใหญ่และขนาดกลางพบว่ามีการขาดทุนสุทธิรวมกันถึง ๑,๔๘๘ ล้านบาท^๓

Somsak Tambunlertchai and Ippel Yamazawa, Manufactured Exports and Foreign Direct Investment: A Case Study of the Textile Industry in Thailand, p. 103.

^๒ Akira Suehiro, "Structural Changes of Textile Industry in Thailand 1949-1980," Paper presented at Pattaya Conference on "Industrial Restructuring in Thailand and Japan in the 1980's," Pattaya, Thailand, 3-5 September, 1982, p. 8.

^๓ Ibid.

รัฐบาลได้ให้มาตรการช่วยเหลือตามที่สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยได้ร้อง
 เြียนขึ้นมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ช่วยเหลือด้านการเงินโดยขยายการรับช่วง
 ซื้อลควัสดุใยไหมเงินที่เกิดจากการส่งออก และตัวที่ออกตามมูลค่าศีก์ศักดิ์และ
 เคมีภัณฑ์ นอกจากนี้ก็มีมาตรการช่วยระยะสั้นจากกระทรวงพาณิชย์ เช่นการควบคุมการ
 นำเข้าเส้นใยและกายใยประภีษฐ์ และการกำหนดราคาควบคุมของเส้นใยที่ผลิตภายใน
 และราคาส่งออก เช่นในเดือนตุลาคม ๑๙๗๕ ราคาสูงสุดของเส้นใยโปลีเอสเตอร์
 ที่ขายในประเทศคือ ๓๘ บาท/กก. ขณะที่ราคาส่งออกเท่ากับ ๒๕ บาท/กก. เป็นต้น

หลังจากปี ๑๙๗๗ เป็นต้นไป อุตสาหกรรมที่กระตือรือร้นก็คือเสื้อผ้า
 สำเร็จรูป ซึ่งขยายการส่งออกได้มากขึ้นอีกอันสืบเนื่องมาจากการได้โควต้าในตลาด
 ต่างประเทศสำหรับอุตสาหกรรมบ้านทอนั้น ยังคงประสบปัญหาผลผลิตมีมากเกินความ
 ต้องการอยู่ และโดยเฉพาะผู้ผลิตเส้นใยประภีษฐ์ก็ประสบปัญหาการทุ่มตลาด
 (dumping) โดยสินค้าราคาถูกรากต่างประเทศ

รัฐบาลจึงใช้มาตรการต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือ เช่นอนุญาตให้ส่งกายฝ้ายและ
 กายใยประภีษฐ์ออกได้โดยเสรีในปลายปี ๑๙๗๕ ควบคุมการนำเข้าเส้นใยประภีษฐ์
 และในปี ๑๙๗๕ ก็เพิ่มค่าธรรมเนียมพิเศษ (surcharge) สำหรับการนำเข้า
 ใยประภีษฐ์ ธนาคารชาติก็ได้ขยายเครดิตแก่โรงงานในรูปซื้อลควัสดุเงินในวงเงิน
 ๖๐๐-๗๕๐ ล้านบาทในช่วง ๑๙๗๔-๑๙๗๖

นอกจากนั้น ยังมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งมี
 นายกสมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย และในบรรดาสมาชิก
 สมาคมนี ก็ได้มีการทำสัตญุตาตกลงไทยความเห็นชอบจากรัฐบาลในการควบคุมปริมาณการผลิต
 และการส่งออก

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะหลังนี้ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า เป็นผลจากนโยบายของรัฐที่ให้
 การปกป้องและส่งเสริมการบ้านทอมากเกินไป โดยไม่มีมาตรการระยะยาวไว้ล่วงหน้า
 การให้และหยุดการส่งเสริมของ BOI ก็มีลักษณะเป็นการแก้ปัญหาชั่วคราว นโยบายที่ยานมา

ทำให้ผู้ผลิตโดยเฉพาะรายใหญ่ ๆ ที่ได้รับการส่งเสริมได้รับผลประโยชน์จากกำแพงภาษี และอภิสวัสดิ์จาก BOI ในการขยายการผลิตออกไปอย่างมากมาย ตารางต่อไปนี้ แสดงให้เห็นชัดถึงผลประโยชน์ดังกล่าว

ตารางที่ ๑๒ เปรียบเทียบราคาในประเทศและราคากลางโลก

		๑๙๙๕ ๑๒-๑๖ มิ.ย. (๑๔ มิ.ย.) *	๑๙๙๕ ๑๑-๑๕ ธ.ค. (๑๓ ธ.ค.) *	๑๙๙๕ ๑๑-๑๕ มิ.ย. (๑๓ มิ.ย.) *
ผ้าฝ้ายเบอร์ ๕๐ (บาท/ปอนด์)	ราคาในประเทศ**	๒๔.๕	๓๕-๓๖	๓๕
	ราคากลางโลก ๑	๒๑.๕	๓๕.๕	๒๔.๐
	ราคากลางโลก ๒	๒๑.๕	๓๒.๐	๓๓.๐ *
ผ้าฝ้ายย้อม ฟอก ๒๒๐๐, กว้าง ๕๐" (บาท/หลา)	ราคาในประเทศ	๑๒.๕	๑๕.๒๕	๑๕.๒๕
	ราคากลางโลก ๑	๕.๒	๑๒.๕	๑๐.๖
	ราคากลางโลก ๒	๕.๒	๑๑.๖	๑๐.๕
ผ้า P/C เบอร์ ๕๕ (บาท/ปอนด์)	ราคาในประเทศ	๓๔.๒๕	๓๔-๓๕	๓๔-๓๕
	ราคากลางโลก ๑	๒๑.๖	๓๕.๕	๓๓.๕
	ราคากลางโลก ๒	๒๑.๐	๓๒.๐	๓๐.๐
ผ้า P/C ย้อมไม่ฟอก ใช้กับ ๑๒ กว้าง ๕๗ นิ้ว (บาท/หลา)	ราคาในประเทศ	๑๑.๕๕	๑๕.๒-๑๕.๐	๑๕.๕
	ราคากลางโลก ๑	๕.๕	๑๒.๓	๑๐.๕
	ราคากลางโลก ๒	๕.๖	๑๒.๒	-

* วันที่ประกาศของราคากลางโลก

** ราคาเฉลี่ยในแต่ละสัปดาห์ที่ตลาด紗糸แห่ง

ราคากลางโลก ๑ = ราคาส่งออกของเกาหลี

ราคากลางโลก ๒ = ราคาส่งออกของไต้หวัน

ที่มา : Somsak Tambunlertchai, Manufactured Exports and Foreign Direct Investment: A Case Study of the Textile Industry in Thailand, p. 37.

โดยปกติแล้ว ความสำเร็จของการพัฒนาเพื่อทดแทนการนำเข้าควรจะอยู่ที่ว่า แม้จะไม่มีกำแพงภาษีกัน ก็จะไม่มีการนำเข้าสินค้าต่างประเทศเข้ามาตีตลาดได้อีก เพราะผู้ผลิตภายในสามารถผลิตสินค้าคุณภาพที่ราคาถูกลงให้ประชาชนได้บริโภคพอเพียง แต่ในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศนั้น ปรากฏว่าแม้จะผ่านยุคพัฒนาถึงกล่าวมาแล้ว ผู้บริโภคภายในก็ยังต้องซื้อสินค้าในราคาแพงกว่าตลาดโลกอยู่ เป็นเพราะกำแพงภาษีสูง ๆ และการให้เงินชดเชยเพื่อการส่งออกอย่างมากจากรัฐบาลนั่นเองที่ทำให้ดูเหมือนว่า อุตสาหกรรมนั้นได้ก้าวจากความสำเร็จของการพัฒนาเพื่อทดแทนการนำเข้าสู่ยุคของการพัฒนาเพื่อการส่งออกได้เต็มตัว

ฐานะและบทบาทของบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

จากภาพของพัฒนาการอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ไค้เสนอมานั้น ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การเข้ามาลงทุนของญี่ปุ่น เป็นสาเหตุของการขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมนี้ กลุ่มบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นมักเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีลักษณะการผนวกตัวแนวตั้ง ในเครือเดียวกัน

กลุ่มโรงงานใหญ่ที่มีเครือขายลักษณะนี้ซึ่ง เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลในตลาดมาก มีอยู่ประมาณ ๕ กลุ่ม เป็นกลุ่มบริษัทญี่ปุ่น ๓ กลุ่มคือกลุ่มโตเร เทียนและมารูเบนิและกลุ่มของคนไทย ๒ กลุ่มคือกลุ่มของสุกรี โพธิ์รัตนังกูรและกลุ่มในเครือสหยูเบียน ในขณะที่กลุ่มโตเรและเทียนมีบริษัทในเครือของคนที่อยู่ในความควบคุม ซึ่งมีลักษณะการเกาะกลุ่มกันเองในหมู่บริษัทค้าสารฟัก บริษัทปั่นค้ายและสถาบันการเงินญี่ปุ่นตั้งไค้กล่าวแล้วในบทที่ ๓ นั้น ทั้ง ๒ บริษัทนี้ก็ยังมีส่วนน้อยในบริษัทนอกเครือของคนค้าย เช่นเทียนมีหุ้นอยู่ในบริษัทไทยเมลอน โปลิเอสเตอร์ของกลุ่มสุกรี และโตเรก็มีหุ้นส่วนน้อยในบริษัทวินเนอร์ เท็กซ์ไทล์ของชาวฮ่องกงค้ายเป็นต้น นอกจากนี้ บริษัทค้าสารฟักอย่างมิทซึมิชิหรือมิทซึยะและบริษัทปั่นค้ายอื่น ๆ ของญี่ปุ่นก็ไค้เข้าร่วมหุ้นกับบริษัทคนไทยอื่น ๆ อีกเช่นกัน รายละเอียดการแบ่งกลุ่มและร่วมหุ้นนี้ โปรดดูไค้ในภาคผนวก ซึ่งจะแสดงการจัดอันดับฐานะร้านค้าใดและบอกขายไว้ค้าย

ตารางที่ ๑๓ ส่วนแบ่งของบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นในกำลังการผลิตสิ่งทอไทย (๑๙๗๔)

ขั้นตอนการผลิต	จำนวนบริษัททั้งหมด	จำนวนบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นทั้งหมด	บริษัทร่วมทุนที่ญี่ปุ่นคุม	กำลังการผลิตทั้งหมด	ส่วนแบ่งกำลังการผลิตของ	เปอร์เซ็นต์ส่วนแบ่งของ	ส่วนแบ่งการผลิตของ	เปอร์เซ็นต์ส่วนแบ่งของ
	(A)	(B)	(C)	A	B	B %	C	C %
เส้นใยสังเคราะห์ (เฉพาะไนลอนและโพลีเอสเตอร์)	๗	๓	๒	๗๕๖๐ (tons/month)	๖,๔๕๐ (tons/month)	๘๕.๓๑	๔,๔๕๐ (tons/month)	๖๐.๕๒
ปั่นด้าย	๓๓	๑๐	๕	๑,๑๒๔,๑๔๔ (จำนวนแกนปั่นด้าย)	๕๓๔,๕๒๔ (แกนปั่น)	๓๘.๕๖	๒๖๔,๗๘๔ (แกนปั่น)	๒๓.๘๔
ทอผ้า	๔๑*	๑๓	๕	๓๐,๖๘๑ (จำนวนเครื่องทอผ้า)	๔,๖๗๓ (เครื่องทอ)	๓๑.๕๒	๗,๒๔๖ (เครื่องทอ)	๒๓.๖๒
ฟอกและย้อมและแต่งผ้า	๒๘*	๔	๖	๔๗,๗๐๐ (๑๐๐๐ตร.ทลาต่อเดือน)	๒๓,๖๕๐ (๑๐๐๐ตร.ทลา/เดือน)	๔๙.๕๘	๑๖,๖๕๐ (๑๐๐๐ตร.ทลาต่อเดือน)	๓๔.๙๐
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	๕๖*	๓	๗	๑๕,๐๘๐	๓,๕๑๔	๒๓.๓๓	๑,๖๐๐	๑๐.๖๑

* เฉพาะโรงงานขนาดกลางและใหญ่ที่อยู่ในการสำรวจ

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลใน The Survey Report on Production of Textile Industry in Thailand, pub. No. 130, Japanese Chamber of Commerce, Bangkok, 1979.

ตารางที่ ๑๔ ขนาดของบริษัทและการตั้งถิ่นฐานในชั้นผลิตโดยสังเคราะห์ (๒๕๒๓)

ชื่อบริษัทและปีที่เริ่มการผลิต	เงินจดทะเบียน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน	วัตถุประสงค์	
			ภายในประเทศ (ล้านบาท)	นำเข้า (ล้านบาท)
โทเรโนลอนไทย (๒๕๑๐)*	๑๒๐	๘๔๔	๑๒.๘๖	๒๑๘.๔๓
เทียนโปลีเอสเตอร์ (๒๕๑๓)*	๕๔๘.๒๒	๑,๒๘๔	-	๔๗๗.๘
เอเชียไฟเบอร์ (๒๕๑๔)	๑๕๐	๗๕๗	๐.๕	๑๑๑.๗
นครหลวงเส้นใยสังเคราะห์ (๒๕๑๖)	๑๐๐	๓๑๓	-	๕๑.๘
ไทยเมล่อนโปลีเอสเตอร์ (๒๕๑๔)**	๒๖๐	๗๘๖	-	๒๖๔
โอเรียนทัลไฟเบอร์ (๒๕๒๐)	๓๕	๑๐๒	-	๑๐๐.๘
รวม	๑,๒๑๓.๒๒	๔,๑๐๖	๑๓.๘๖	๑,๒๑๔.๖๓

* บริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นที่ญี่ปุ่นคุมกิจการทั้งหมด

** บริษัทในกลุ่มของสุกรี คนไทยคุมการบริหาร มีบริษัทเทียนโปลีเอสเตอร์และโตโยเมนก้า (บริษัทค้าสารพัด) ถือหุ้นส่วนน้อย และโตโยเมนก้าเป็นผู้ส่งวัตถุดิบจากญี่ปุ่น สหรัฐและยุโรปให้กับบริษัทนี้ด้วย

ที่มา : กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ก. ฐานะในกำดั่งการผลิธิในประเทศ

ในคารางที่ ๑๔ นั้น แสงงให้เหินถึงกำดั่งการผลิธิของกลุ่บบริษัทร่วมทุน
ผู้ปุ่บเปรียบเทียบกับกำดั่งการผลิธิส่วนใหญ่ในประเทศ จากคารางกั้กล่าวเหินได้ว่า
ฐานะและอิทธิพลของบริษัทร่วมทุนผู้ปุ่บมีมากและ เกินชั้กในชั้นคองการผลิธิที่คองใช้
เทคโนโลยีสูงและซับซ้อน เช่นในชั้นผลิธิเส้นใยและฟอกยั้บ

ในชั้นผลิธิเส้นใยซึ่งคองใช้ทุนมากนั้น จากจำนวนผู้ผลิธิน้อยราย บริษัทร่วมทุน
ผู้ปุ่บ ๒ บริษัธิคือโทเรไนลอนไทย และเทป็นโปลิเอสเตอร์ จึงสามารถคองกล่ากได้ถึง
๖๐.๘๒ % ส่วนคารางที่ ๑๕ ก็แสงงถึงลักษณะการพื้พื้การนำเข้าที่สูงมากในชั้นคองนี้
ไม่ว่าจะเป็นบริษัทร่วมทุนผู้ปุ่บหรือไม่ก็ตาม ซึ่งรหมาทในการเป็นผู้ปุ่บวัคตุกิมของบริษั
ค้ำสารทักนั้นจะโคกกล่าวถึงคองไป

ในชั้นย้อมและแ่งย้านั้น ก็เป็นอีกชั้นหนึ่งซึ่งคองใช้เทคนิคมาก จากการสำรวจ
และสัมภาษณ์บริษัทร่วมทุนผู้ปุ่บในปี ๑๙๕๕ ของ Hikaji Katano พหว่าในมรรคา
ชั้นคองการผลิธิคั้แต่ปุ่บค้ายถึงเส้นส่วเรีจรูปนั้น การถายทอกเทคโนโลยีในชั้นย้อมย้า
(dyeing) นี้ห่าโคยากที่สุด เพราะเป็นเรีจของการพื้พื้การนำเข้าที่เกีวข้องกับ
สิ่ค่าง ๆ อันเป็นเรีจที่ละเอียคก่อนมาก ทำให้บริษัทร่วมทุนที่มีความโค่เปรียบค่านนี้
มีส่วนแ่งในกำดั่งการผลิธิมาก เฉพาะ ๒ บริษัธิคือคั้กเท็ทกในเครือโทเรและคั้ครารภ
ไทยการย้อม (Tokai Dyeing) ในเครือมารูเบนิ ก็ผลิธิรวมกันได้ ๒๖.๒๒ %
ของกำดั่งการผลิธิบริษัฟอกย้อมขนาดใหญ่และกลางทั้งหมด ๒๔ บริษั

ส่วนในชั้นปั้บค้ายซึ่งคองอาศัยเรีจจักรขนาดใหญ่ในการผลิธินั้น มีผู้ประกอบการ
ทัวประเทศเพียง ๓๐ กว่าโรงงาน โรงงานเหล่านี้มักมีโรงทอผ้าในเครือชองคองอยู่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Hikoji Katano et al., Technology Transfer in Japanese
Joint Ventures in Thailand: A Case Study of Textile Industry
(Bangkok: ECOEN, 1976), p. 29.

เพราะขั้นตอนการผลิต ๒ ชั้นนี้คาบเกี่ยวกัน ในขั้นตอนเราจะพบลักษณะโครงสร้าง
ทวิลักษณ์ (dualistic structure) โค้งคื่น ซึ่งหมายถึงการมีอยู่ควบคู่กันของ
โรงงานขนาดใหญ่ไม่กี่โรงในเครือโรงงานปั่น และโรงทอขนาดเล็กเป็นจำนวนร้อย
ที่เป็นเช่นนี้เพราะขั้นตอนไม่จำเป็นต้องอาศัยเครื่องจักรขนาดใหญ่หรือเทคโนโลยีขั้นสูง
การเข้ามาในตลาดจึงเป็นไปได้ง่าย ส่วนแบ่งในกำลังการผลิตของบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่น
จึงมีน้อยลงคือ ๓๐.๖๒ % ทว่าบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นใหญ่ ๆ นั้นยังมีอิทธิพลในฐานะผู้นำด้าน
ราคา (price leader) เพราะว่าราคากายและผ้าในประเทศนั้นจะขึ้นลง
(fluctuate) ไปในทางเดียวกันเนื่องจากกายเป็นวัตถุดิบของการทอผ้าจากการ
สัมภาษณ์ผู้ผลิตบางรายทั้งโรงงานขนาดใหญ่และเล็ก พบว่าโรงงานปั่นกายในกลุ่มสุกรี
และกลุ่มเครือของโทเร เป็นผู้นำด้านราคากายและผ้า แม้จะมีราคาควบคุมของรัฐบาล
อยู่ก็ตาม บางครั้งโรงงานใหญ่เหล่านี้ก็ได้ขายตามราคาควบคุมนั้น

ส่วนในขั้นการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้น เป็นขั้นที่บริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นมีบทบาทน้อย
กว่าในขั้นอื่น ๆ ซึ่ง เป็นเพราะการผลิตในขั้นนี้ไม่ต้องอาศัยทุนและเทคโนโลยีขั้นสูง
และมีผู้ประกอบการชาวไทยและจีนอยู่แล้วเป็นจำนวนมาก ซึ่งจำนวนแท้จริงและสภาพ
ของผู้ประกอบการเหล่านี้ยังไม่เคยมีการสำรวจจริงจังมากนัก บริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นจะมี
บทบาทอยู่บ้างก็ในขั้นการผลิตเพื่อส่งออก บริษัทไทยการ์เมนต์เอ็กซ์พอร์ต (Thai
Garment Export) ของโทเรและ TAL จักเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่บริษัทหนึ่งที่มีกำลังการ
ผลิต ๑๐.๖๑ % ของกำลังการผลิตของโรงงานขนาดใหญ่และกลาง ๔๖ แห่ง และยังเป็น
บริษัทที่ได้รับโควตาการส่งออกจากระทรวงพาณิชย์มากที่สุดบริษัทหนึ่ง

ศูนย์วิจัยทรัพย์สิน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. บทบาทในฐานะผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี

กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทาง เทคโนโลยี (Technology transfer) หมายถึงการทำให้เกิดสภาพการณ์ซึ่งกลุ่มคนงานพื้นเมืองสามารถดำเนินการผลิต ทั้งกระบวนการได้เองอย่างเป็นระบบ คือสามารถควบคุมการจัดการในโรงงานได้ ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิตและการขายออกสู่ตลาด ซึ่งเห็นได้ว่าครอบคลุมไม่เพียงแต่รายละเอียดก่อนขั้นของการควบคุมประสิทธิภาพในการผลิตเท่านั้น แต่ยังกว้างออกไปถึงการตัดสินใจ การวางแผน การจัดระบบบริหารภายใน การควบคุมคุณภาพสินค้า รวมทั้งการตัดสินใจด้านการตลาดอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นแยกได้เป็น ๒ ระดับ คือระดับการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการที่เป็นรูปธรรม เช่นสอนให้รู้จักวิธีใช้และควบคุมการทำงานของเครื่องจักรในโรงงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ถ่ายทอดง่ายและไม่กินเวลานานมากนัก อีกระดับหนึ่งก็คือ การถ่ายทอดทักษะในการตัดสินใจ ทักษะในการแก้ไขปัญหาในการบริหาร การกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม และความพร้อมที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่กินเวลานานในการถ่ายทอด เพราะเกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและวิถีชีวิตของมนุษย์

การถ่ายทอดเทคโนโลยีนี้มีความสำคัญต่อการลงทุนโดยตรงมาตลอด เพราะปัจจุบัน เทคโนโลยีเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดของการคงไว้ ซึ่งความได้เปรียบในการแข่งขัน (competitiveness) ของสินค้านั้น ๆ ในตลาด ในแง่นี้กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีจึง เป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีนั้นเคลื่อนไปพร้อม ๆ กับความรุดหน้าของวิทยาศาสตร์

ดังนั้น ปัญหาที่ผู้รับถ่ายทอดจะต้องคำนึงก็คือ จะรับเทคโนโลยีในลักษณะใด จึงจะลดระดับการพึ่งพาถ่ายทอดให้มากที่สุด จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ควบคุมสภาพการ

ถ่ายเทเทคโนโลยีนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของการลงทุนของทั้งประเทศผู้ให้และผู้รับ ซึ่งนโยบายของรัฐเจ้าบ้านก็ กระทบเทคโนโลยีของประเทศผู้รับ ตลอดจนเป้าหมาย แรงจูงใจและรูปแบบของการลงทุนของผู้ถ่ายทอดก็ ล้วนมีผลต่อการเลือกใช้ประเภท ของเทคโนโลยี และการกำหนดสัดส่วนของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อ อำนาจการต่อรองของทั้ง ๒ ฝ่ายด้วย เราได้เห็นจากบทที่ ๓ และตอนต้นของบทนี้แล้วว่า ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลไทยมีนโยบายใช้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นจักรกล สำคัญของการพัฒนา ซึ่งทำให้มีท่าทีที่เป็กรับและมองการลงทุนในแง่ที่ (receptive attitude) นั้น ฝ่ายผู้ป้อนนั้นมีแผนการลงทุนที่มีโครงสร้าง โยงใยสัมพันธ์กันทั่วทั้งภูมิภาค และการลงทุนในไทยก็ เป็นฐานสำคัญยิ่งของการขยายตัวของทั้ง ไทยและเทศในภูมิภาคนี้ นโยบายจูงใจของฝ่ายไทยในการลดยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับวัตถุดิบและเครื่องจักรนี้ก็มีผล ส่งเสริมให้มีการถ่ายเทเทคโนโลยีในลักษณะที่มากับ เครื่องจักรและวัตถุดิบ (hard ware technology) มากขึ้น ก็จะให้เห็นต่อไปในตารางที่ ๔๘, ๔๙, ๕๐ ในหน้า ๕๐, ๕๑, ๕๒ ถึงการพึ่งพิง เครื่องจักรและวัตถุดิบจากญี่ปุ่น ซึ่งเห็นได้ว่าอยู่ในระดับสูง เรื่อยมา ซึ่งหากพิจารณาประกอบกับแผนภาพโยงใยความสัมพันธ์ของบริษัทแม่ในญี่ปุ่น และสาขาต่าง ๆ ในบทที่ ๓ แล้ว ก็จะเข้าใจได้ชัดขึ้นถึงบทบาทของบริษัทแม่ในการ เป็นผู้ป้อนวัตถุดิบให้แก่สาขาต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ เพราะทั้ง ไทยและเทศต่างก็เป็น สองในเจ็ดบริษัทแม่ที่ทรงอิทธิพลในการผลิตโดยสังเคราะห์ของญี่ปุ่น สาขาของ ๒ บริษัทนี้ ในไทยที่ทำการผลิตโดยสังเคราะห์คือ ไทยโรดอลและเทศโพลีเอสเทอร์จึงมีระดับ การพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบสูงมาก (ดูตารางที่ ๕๔) การมีสาขาในต่างประเทศจึง เป็นส่วนหนึ่งของแผนการขยายสินค้าและเป็นวิธีหนึ่งของการควบคุมบริษัทสาขาอีกด้วย

อีกปัจจัยหนึ่งที่เสริมฐานะในการเป็นผู้ป้อน (supplier) ปัจจัยการผลิต ในลักษณะ เป็นกลุ่มก้อนที่อยู่ที่จุดแข็งของฝ่ายญี่ปุ่นที่มีทั้งบริษัทค้าสารพัดเข้า เป็นหุ้นส่วน ซึ่งมีศักยภาพและเครือข่ายโยงใยการค้าระหว่างประเทศที่ซับซ้อนและมีประสิทธิภาพ มาก ทำให้ผู้ร่วมทุนฝ่ายไทยจึงต้องพึ่งพาเทคโนโลยีการค้าจากบริษัทเหล่านี้ด้วย ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดในส่วนต่อไป

สำหรับในค่านของการบริหารภายในนั้น จากตารางที่ ๑๕ จะเห็นได้ว่าในบริษัทที่ผู้ป้อนถึงหุ้นข้างมากหรือเกือบครึ่งหนึ่งนั้น ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ก็ยังคงอยู่ในมือของผู้ป้อนมาตลอด พนักงานคนไทยมักจะได้ตำแหน่งค้ำคนผู้จัดการฝ่ายบุคคล ซึ่งไม่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ในการผลิตมากนัก ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ ตำแหน่งผู้บริหารของผู้ป้อนนี้ จะเป็นตำแหน่งที่มีการ "สั่งเข้า" โดยตรงมาจากบริษัทแม่ในผู้ป้อนเสมอ อันจะพบได้จากจกหมายลาเป็นทางการเพื่อไปรับตำแหน่งใหม่ในผู้ป้อนของบรรดาประธานหรือรองประธานบริษัท ซึ่งมีเป็นประจำทุกปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการควบคุมนโยบายจากส่วนกลางของบริษัทแม่ ส่วนการส่งช่างเทคนิคในระดับต่าง ๆ เข้ามาประจำนั้น ก็เป็นพฤติกรรมปกติเช่นกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ก่อนที่จะมีกฎหมายจำกัดจำนวนและช่วงระยะเวลาของการพำนักในไทยของชาวต่างชาติที่มาประกอบอาชีพในนั้นนั้น มีการส่งช่างเทคนิคเข้ามาเป็นจำนวนมากในปีหนึ่ง ๆ เช่นบริษัท เทียนโบลิเอสเคอร์ เคยส่งช่างเทคนิคชาวผู้ป้อนเข้ามาถึง ๕๕ คน และ ๒๓ คน ในปี ๑๙๗๐ และ ๑๙๗๑ ในปัจจุบันก็ยังมีการส่งเข้ามาเฉลี่ยแล้วไม่เกินปีละ ๑๐ คน^๒

จกหมายเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในแฟ้มของบริษัที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์.

^๒ เป็นรายละเอียดที่รวบรวมจากแฟ้มของบริษัที่กระทรวงพาณิชย์เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงอาจมีจำนวนมากกว่านี้ก็เป็นได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔

สถิติของผู้บริหารระดับสูงในบริษัทรวมทุนญี่ปุ่น

ชื่อบริษัท	ผู้บริหารระดับสูง ประธาน	ผู้บริหารประจำ	สัดส่วนของกรรมการบริษัท (คน)
<u>เครือโทรเว</u>			
๑. โทรเวในลอนไทย	ประธาน - ๑	เจก. ฝ่ายขาย ๑	NA
		เจก. โรงงาน ๑	
๒. ไทยโทรเวเทคซโหลมัลด์	๑	ผอ. เจก. ขาย } เจก. โรงงาน } เจก. บัญชี }	NA
๓. สังกิติเทคซ	รอง	ผอ. เจก. ขาย } เจก. ตลาด } เจก. การเงิน } เจก. โรงงาน }	๑ - ๕ - ฮ่องกง - ๕ (๑๕๕๕) ไทย - ๓

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

ชื่อบริษัท	ผู้บริหารระดับสูง ประธาน	ผู้บริหารประจำ	สัดส่วนของกรรมการบริษัท (คน)
๔. ไทยคูราโบ	ญ	ผอ. ผจก. ฝ่ายขาย ผจก. ฝ่ายจัดซื้อ ผจก. ฝ่ายผลิต ผจก. แรงงานสัมพันธ์	ญ - ๔ ไทย - ๓ (๑๔๗๗)
๕. ไทยการ์เมนต์เอ็กซ์พอร์ต	ฮ่องกง	ผจก. โรงงาน อก.	ญ - ๓ ฮ่องกง - ๕ ไทย - ๒ (๑๔๔๑)

ญ = ญี่ปุ่น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ชื่อบริษัท	ผู้บริหารระดับสูง ประธาน	ผู้บริหารประจำ	สัดส่วนของกรรมการบริษัท (คน)
เครือเทียน			
๑. เทียนโอดีเอสเทอร์	๗	ผจก. ฝ่ายขาย } ผจก. โรงงาน } ๗ ผอ. บริหาร }	N.A
๒. ไทยเทียนเท็กซ์ไทล์	ประธาน - ไทย รองประธาน - ๗	ผจก. ฝ่ายตลาด } ผจก. การเงิน } ๗ ผจก. ฝ่ายผลิต } ผอ. - ไทย } - ๗ }	N.A
๓. ไทยพิลาแมคท์เท็กซ์ไทล์		ผจก. โรงงาน } ๓ ผจก. ฝ่ายผลิต }	๗. ๓ ไทย ๓ (๑๘๗๕)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

ชื่อบริษัท	ผู้บริหารระดับสูง ประธาน	ผู้บริหารประจำ	สัดส่วนของกรรมการบริษัท (คน)
<u>เครือมารเบนิ</u>			
๑. พิศารักษ์ไทยการย้อม	ญ	ชอ. เสก. ฝ่ายตลาด	ญ - ๕ ไทย - ๒ (๑๘๘๑)
๒. กุสิศสิ่งทอ	ญ	ชอ., เสก. ทัวไป เสก. ฝ่ายขาย เสก. โรงงาน	ญ ๕ ไทย ๔ (๑๘๗๕)
๓. เอราวัลการทอ	ญ	ชอ. เสก. การเงิน เสก. ฝ่ายผลิต	ญ - ๖ ไทย - ๔ (๑๘๗๔)

ศูนย์วิทยพัทยากร

ที่มา : จากแฟ้มการดำเนินงานของบริษัทและจาก Million Baht Business Information 1980-1981.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนในบริษัทที่ญี่ปุ่น เป็นผู้ร่วมทุนส่วนน้อยที่ร่วมกับกลุ่มนายทุนไทยที่มีอิทธิพลสูงในวงการอยู่แล้ว เช่นบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นในเครือของสฤรี หรือสหยูเนี่ยนนั้น จะพบว่า การบริหารส่วนมากจะอยู่ในมือคนไทยทั้งสิ้น แต่ยังคงมีการส่งวัตถุดิบเข้า ซึ่งก็มีทั้งที่ส่งจากญี่ปุ่นและประเทศในยุโรปตะวันตกอื่น ๆ ซึ่งบริษัทค้าสารพัดอย่างมิทซึบะหรือโตโยเมนกาก็มักจะเข้ามามีบทบาทในส่วนนี้ ในส่วนของการรับซื้อเทคโนโลยีนั้น ยังไม่สามารถหาข้อมูลในระดับรายบริษัทได้ เพียงแต่มีข้อมูลภาพรวม คือจากการศึกษาของ มิ่งสรรพ์ สันติภาณุจัน ในเรื่องเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายเทคโนโลยีในไทย ซึ่งได้ศึกษาสัญญาทั้งหมด ๔๔ ฉบับในปี ๑๙๗๕ ในจำนวนนี้ ๔๕.๗ % เป็นจำนวนสัญญาที่ทำกับญี่ปุ่นและภายในส่วนนี้ ๒๐.๑๓ % เป็นสัญญาในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และพบว่า ๒๑.๗ % ของจำนวนสัญญาทั้งหมด มีลักษณะผูกมัดให้ผู้รับเทคโนโลยีต้องซื้อวัตถุดิบจากที่ผู้ขายกำหนดให้ ๑๗.๔ % ของจำนวนสัญญา มีลักษณะที่ผู้รับต้องขอความเห็นชอบจากผู้ขายในเรื่องตลาดส่งออกเสียก่อน และ ๑๓.๖ % ของจำนวนสัญญาผูกมัดให้ผู้รับต้องซื้อเครื่องจักรจากผู้ขายกำหนดให้

ส่วนค่าธรรมเนียมในการซื้อขายนั้น ในสาขาอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีอัตราเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมต่อกำไรสุทธิ ๐.๒๓ ซึ่งมากเป็นที่ ๓ รองจากอัตราส่วนอังกลาวในสหภาพผลิตเครื่องไฟฟ้า ๐.๕๓ และการประกอบรถยนต์ ๐.๒๘ ความสำคัญ

ศูนย์วิจัยทรัพย์สินทางปัญญา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Mingsan Santikan, "Issues and Guidelines in Controlling Technology Transactions," paper no. 1, Department of Economics, Faculty of Social Science, Chiangmai University, 1979, pp. 6-19.

ค. บทบาทของบริษัทค้าสารพัด

๑. การเป็นคนกลาง (Distributors) ภายในประเทศ

บริษัทค้าสารพัด (Japanese Trading Companies) ต่อไปนี้จะเรียกว่า JTCs) นั้นจะมีบทบาทในชั้นผลิตเส้นใยและปั่นค้ายมากกว่า ส่วนตั้งแต่ชั้นทอผ้าลงมานั้น หน้าที่

ในการเป็นคนกลางจะอยู่ที่กลุ่มทอผ้าเส้นใย มากกว่า

ในชั้นปั่นค้ายและผลิตเส้นใยนั้น ผู้ผลิตจะขายโดยตรงแก่บริษัทในเครือของตน ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งขายผ่าน JTCs ซึ่งทำหน้าที่เป็นเอเยนต์ บริษัทในเครือ ไทเรและเทย์นนั้น นอกจากส่วนที่ขายให้บริษัทในเครือ ที่เหลือมักขายให้กับมิทซึยู

(Mitsui Co.,) ซี.อีโต (C. Itoh) และซุมิโตโม (Sumitomo) โดยที่

มิทซึยูจะขายให้กับเฉพาะ JTCs ที่ร่วมหุ้นเท่านั้น ส่วนผู้ผลิตที่มีกำไรร่วมกับ ผู้ปั่นนั้น สาเหตุที่ขายผ่าน JTCs ก็เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะหนี้สินที่อาจเกิดจากการ

จำหน่ายเองโดยตรง แต่หาโรงงานที่รับซื้อมีฐานะการเงินดี ผู้ผลิตก็มักขายให้เองโดย

ไม่ผ่าน JTCs เพราะสามารถขายได้ในราคาที่สูงกว่า ในค่านับรับซื้อสาเหตุที่นิยม

ซื้อจาก JTCs ก็เพราะ JTCs ให้เครดิตได้ในระยะยาวเช่น ๕ เดือนหรือ

ศูนย์วิทยุโทรพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำเพ็งเป็นย่านธุรกิจคนกลางของตลาดผ้าที่มีร้านค้าไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ ราย มีบทบาทมากกับโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็กในชั้นทอและฟอกย้อมจนถึงเสื้อผ้า

สำเร็จรูป โดยมีหน้าที่เป็นยี่ปั้ว (wholesalers) ส่งสินค้าค่อให้ขายปลีก (retailers)

ในย่านพานุรักษ์ โดยที่สำเพ็งเป็นคนกลางที่รับใบสั่ง (orders) จากโรงทอให้

โรงฟอกย้อมและได้รับจากโรงฟอกย้อมขายต่อลูกค้าอีกทีหนึ่ง

นานกว่านั้น ส่วนในขั้นตั้งแต่ตอนล่างมานั้น สำเพ็งจะมีบทบาทมากกว่า และ JTCs มักจะมีบทบาทกับโรงงานทอผ้าขนาดใหญ่ที่ JTCs ถิ่นอยู่นอกชาย โดยจะเป็นเอเยนต์ให้ในลักษณะของผู้ผูกขาดการรับซื้อ หรือถ้าโรงงานนั้นจะขายให้พ่อค้าสำเพ็ง JTCs ก็จะมีเช็คเปอร์ เซนต์จากการขายนั้นหรือมีส่วนเป็นผู้กำหนดปริมาณที่จะขายให้กับสำเพ็งด้วย

ส่วนโรงงานทอผ้ากลางมีน้อยรายที่จะทำธุรกิจกับ JTCs เพราะโรงงานที่จะทำธุรกิจกับ JTCs ก็ต้องมีฐานะทางการเงินที่เพียงพอ ยิงเป็นโรงงานขนาดเล็กแล้วจะติดต่อกับสำเพ็งโดยตรงเลย

๒. การเป็นผู้ป้อนวัตถุดิบ สินค้าชั้นกลาง เครื่องจักรและเป็นผู้ส่งออก
 ตารางที่ ๑๕, ๑๖, ๑๗ แสดงให้เห็นถึงฐานะของผู้ป้อนในการเป็นผู้ป้อน (supplier) วัตถุดิบ สินค้าชั้นกลางและเครื่องจักรให้แก่อุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ในการนี้ JTCs ทั้ง ๑๐ บริษัท และบริษัทการค้าอื่น ๆ ของญี่ปุ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพราะกว่าครึ่งของสินค้าเหล่านั้นล้วนนำเข้ามาจากผู้ป้อนทั้งสิ้น สำหรับในกรณีของฝ่ายคัมชิ่งทองสั่ง เข้าจากต่างประเทศกว่า ๕๐ % ของความต้องการใช้ภายใน และเป็นรายการนำเข้าที่มีปริมาณและมูลค่ามากที่สุดในรอบราคาสินค้าที่นำเข้าเพื่อผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอนั้น ในตารางที่ ๑๖ เห็นได้ว่าสหรัฐคือแหล่งที่มาสำคัญ ปรากฏว่าจากการสุ่มตัวอย่างใบขนสินค้า (invoice) ประจำปี ๑๙๗๕ ที่กรมศุลกากรพบว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 บริษัทค้าสารพิศใหญ่ที่สุด ๑๐ อันดับ ที่มีกิจการในไทยหลายสาขาได้แก่

Ataka Co., C. Itoh Co., Kanematsu Goshu, Marubeni Corp., Mitsubishi Corp., Mitsui Co., Nichimen Co., Nissho Iwai, Toyo Menka และ Sumitomo Shoji.

ตารางที่ ๑๖ แหล่งนำเข้าเครื่องจักรในการผลิตสิ่งทอ*

(หน่วย : จำนวนบริษัท)

ประเทศที่มา	ประเภทบริษัท						รวม
	บริษัทผลิตเส้นใย	บริษัทปั่นด้าย	บริษัททอผ้า	บริษัทผลิตเส้นสำเร็จรูป	บริษัทฟอกและผลิตสินค้าย้อม	บริษัทที่ผลิตสินค้าหลายอย่าง	
เบลเยียม	-	-	-	-	-	๓	๓
เชดโกสโลวาเกีย	-	-	๑	-	-	๑	๒
อังกฤษ	-	๒	-	-	๑	๓	๖
ยุโรปอื่น ๆ	-	-	-	-	-	๓	๓
ฝรั่งเศส	-	-	๑	๑	-	-	๒
ฮ่องกง	-	-	๒	๖	-	๒	๑๐
ญี่ปุ่น	๑	๓	๗	๑๐	๔	๑๖	๔๓
เกาหลี	-	-	๑	-	-	-	๑
สาธารณรัฐประชาชนจีน	-	-	-	-	-	๒	๒
สวีต เซอร์แลนด์	-	-	๑	-	-	-	๑
ไต้หวัน	-	-	๑	๖	-	๑	๘
อินเดีย	-	-	-	-	-	๑	๑
ไทย	-	-	๑	-	-	-	๑
สหรัฐ	๑	๑	-	๒	-	๓	๗
เยอรมันตะวันตก	-	๓	๔	๒	๓	๔	๑๘

* ข้อมูลนี้ได้จากการสำรวจบริษัททั้งขนาดกลางและขนาดใหญ่รวม ๔๔ บริษัทในปี ๑๙๗๔ จากจำนวนทั้งหมดที่มีบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่น ๑๘ ราย และใน ๑๘ รายนี้ เป็นบริษัทที่ญี่ปุ่นควบคุม ๑๒ ราย และบริษัทที่คนไทยคุม ๖ ราย หลายบริษัทซื้อเครื่องจักรจากหลายประเทศ จำนวนบริษัทที่ปรากฏจึงมากกว่า ๔๔ ราย เพราะนับซ้ำด้วย

ที่มา : Narongchai Akrasanee, Comparative Advantage of Textile and Cement Industries in Thailand (Tokyo: Institute of Developing Economies, 1980), p. 70.

ตารางที่ ๑๔) แหล่งสำคัญของการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตผ้าและเส้นใย

วัตถุดิบ	๑๙๗๖		๑๙๗๗		๑๙๗๘		๑๙๗๙		๑๙๘๐	
	ยอดรวม	นำเข้าจาก ญี่ปุ่น	ยอดรวม	นำเข้าจาก ญี่ปุ่น	ยอดรวม	นำเข้าจาก ญี่ปุ่น	ยอดรวม	นำเข้าจาก ญี่ปุ่น	ยอดรวม	นำเข้าจาก ญี่ปุ่น
Caprolactum*	๔๔,๒๐๔	๗,๔๑๗	๔๖,๑๔๖	๒๔,๐๒๓	๒๐๐,๔๔๔	๑๕๓,๗๔๔	๒๔๓,๔๖๖	๑๐๗,๖๐๓	๔๔๖,๔๕๖	๑๖๔,๑๐๐
Ethlyne Glycol**	๑๑,๘๕๖	๑๑,๗๘๐	๒๗,๓๘๔	๒๗,๑๓๖	๔๔,๖๘๒	๔๔,๖๖๔	๑๔๔,๔๑๖	๑๔๔,๔๖๑	๓๐๔,๒๔๓	๓๐๔,๒๒๔
DMT และ TPA**	-	-	-	-	๓๓๓,๒๑๔	๓๒๖,๔๔๑	๔๓,๔๓๑	๔๓,๕๒๔	๔๐๔,๐๒๐	๓๘๔,๗๖๖
รวม	๕๗,๐๖๑	๑๙,๒๙๗	๗๓,๕๓๐	๕๑,๑๕๙	๖๗๘,๓๖๖	๕๖๖,๘๑๙	๔๓๖,๘๖๓	๓๙๖,๐๘๘	๑,๑๖๐,๗๑๙	๔๗๔,๐๙๖
อัตราส่วนการนำเข้าเคมีภัณฑ์สำหรับผลิตเส้นใย	๑๐๐%	๓๔.๕๑%	๑๐๐%	๔๑.๓๘%	๑๐๐%	๔๑.๔๔%	๑๐๐%	๖๔.๔๔%	๑๐๐%	๓๔.๖๔%
ประเทศที่นำเข้าจาก (%)										
	ยอดรวม	นำเข้าจาก สหรัฐ	ยอดรวม	นำเข้าจาก สหรัฐ	ยอดรวม	นำเข้าจาก สหรัฐ	ยอดรวม	นำเข้าจาก สหรัฐ	ยอดรวม	นำเข้าจาก สหรัฐ
ผ้ายลิต**	๖๗๘,๖๒๖	๔๔๘,๗๓๔	๑,๓๑๖,๗๓๔	๔๓๘,๖๑๔	๑,๖๗๐,๓๔๗	๖๔๑,๘๘๗	๒,๔๘๐,๔๔๐	๑,๒๑๗,๐๔๓	๒,๗๖๐,๖๕๑	๑,๓๗๔,๘๔๔
อัตราส่วนการนำเข้าจากสหรัฐ (%)	๑๐๐%	๖๗.๔๕%	๑๐๐%	๖๓.๗๖%	๑๐๐%	๓๘.๔๖%	๑๐๐%	๔๖.๖๔%	๑๐๐%	๖๔.๔๖%

* Caprolactum เป็นเคมีภัณฑ์สำหรับผลิตเส้นใยในลอน

** Ethlyne Glycol, Dimethyl Terephthalate (DMT) และ Terephthalic Acid (TPA) เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์

*** ผ้ายลิตที่ยังไม่ได้ล้างหรือทรีตเป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตผ้ายลิตและผ้าผสมใยประดิษฐ์

ที่มา : Custom Department, Foreign Trade Statistics

ตารางที่ ๑๙ การนำเข้าสินค้าชั้นกลางของผลิตภัณฑ์ทองจากญี่ปุ่น

หน่วย ๑,๐๐๐ US \$

สินค้า	๑๙๗๑		๑๙๗๓		๑๙๗๕		๑๙๗๗	
	ยอดรวม	มูลค่านำเข้า จากญี่ปุ่น	ยอดรวม	มูลค่านำเข้า จากญี่ปุ่น	ยอดรวม	มูลค่านำเข้า จากญี่ปุ่น	ยอดรวม	มูลค่านำเข้า จากญี่ปุ่น
เส้นใยประดิษฐ์	๗,๔๓๓	๓,๘๘๔	๒๑,๗๔๗	๑๔,๗๖๘	๑๒,๓๑๘	๖,๘๔๔	๑๔,๒๑๑	๘,๓๘๗
ผ้าฝ้าย	๓,๕๑๖	๒,๘๒๓	๑,๘๖๗	๔๐๔	๑,๐๒๔	๓๕๑	๕๒๐	๑๓๔
ผ้าใยประดิษฐ์	๑๒,๓๗๗	๘,๖๓๒	๒๗,๑๐๑	๑๑,๓๓๗	๑๒,๘๔๗	๗,๔๗๒	๑๐,๒๐๓	๕,๒๕๔
ผ้าฝ้าย	๑๐,๑๐๔	๓,๑๖๖	๑๒,๔๔๐	๓,๒๘๗	๑๒,๔๔๔	๒,๔๘๒	๑๖,๒๕๖	๒,๔๔๔
ผ้าใยประดิษฐ์	๑๗,๐๑๐	๑๔,๑๖๒	๒๒,๘๔๕	๑๗,๔๗๔	๓๑,๓๘๓	๒๔,๘๐๑	๓๑,๑๒๑	๒๐,๔๓๓
รวม	๔๐,๔๔๐	๓๒,๖๖๘	๘๖,๐๓๐	๔๗,๓๓๘	๗๐,๕๖๗	๔๓,๘๖๐	๗๒,๒๑๑	๓๗,๑๗๓
สัดส่วนการนำเข้าจากญี่ปุ่น (%)	๑๐๐ %	๖๔.๗๖%	๑๐๐ %	๕๕.๐๓%	๑๐๐ %	๖๑.๘๗%	๑๐๐ %	๕๑.๘๘%

ที่มา : คำนำมาจาก United Nations, Commodity Trade Statistics

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาของบริษัทการค้าญี่ปุ่นในสหรัฐประมาณ ๒ บริษัท^๑ เป็นผู้ส่งฝ้ายดิบประมาณ ๑๘,๑๗๒,๕๐๑ กิโลกรัมมาไทย ซึ่งเท่ากับ ๔๔ % ของปริมาณนำเข้าที่สุ่มตัวอย่าง^๒

นอกจากนั้น การควบคุมการนำเข้าจากประเทศอื่น ซึ่งไม่ใช่ญี่ปุ่นยังเห็นได้จากกรณีของ Caprolactum ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตใยในลอนควาย จากตารางที่ ๑๖ เห็นได้ว่าปริมาณการนำเข้า Caprolactum จากญี่ปุ่นมีไม่ถึงครึ่งของการนำเข้า Caprolactum ทั้งหมด แต่จากการศึกษาใบขนประจำปี ๑๙๘๐ พบว่า จากปริมาณ Caprolactum ทั้งหมดที่นำเข้าคือ ๑๖,๖๐๘ ตันในปีนั้น

๔ บริษัทการค้าญี่ปุ่นคือ Mitsui, Fuji Chemical, Nissho Iwai และ Sumitomo ใกล้เคียงนำเข้า Caprolactum ๘,๘๘๘ ตัน หรือประมาณ ๕๓ % ของการนำเข้าทั้งหมด และประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้ส่งมาจากประเทศในยุโรป ตะวันตกผ่านทางสาขาบริษัทญี่ปุ่นในประเทศเหล่านั้น

ส่วนในตารางที่ ๑๘ นั้น เป็นการแสดงให้เห็นบทบาทในการเป็นผู้ส่งออกเปรียบเทียบกับกรณีเป็นเอเยนต์จำหน่ายภายใน เห็นได้จากฐานะใกล้เคียงของบริษัทการค้าในค่านการมีเครือข่ายทั่วโลก และความชำนาญในทางการส่งออกสินค้าสิ่งทอในตลาดโลก ซึ่งเคยเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งของญี่ปุ่นมาก่อน ทำให้ JTC_S ใกล้เคียงว่าเป็น "ผู้ส่งออกประจำ" (traditional route) ของสินค้าสิ่งทอ ซึ่งทั้งบริษัทที่ร่วมทุนญี่ปุ่นและไม่ร่วมทุนก็อาศัยเส้นทางหลักนี้ ถึงแม้ว่าในระยะหลังจะมีบริษัทการค้าของคนไทยเริ่มก่อตั้งขึ้นมาแข่งขันอยู่จำนวนหนึ่ง แต่ก็ยังไม่แข็งแกร่งและมีความใกล้เคียงในตลาดโลกเท่า JTC_S ซึ่งหมายถึงว่า JTC_S ซึ่งหมายถึงว่า JTC_S ก็

จะยังคงมีบทบาทสำคัญในการส่งออกนี้อยู่

บริษัทเหล่านั้นได้แก่ Toyo Cotton, C.Itoh, Toyoda America, Marubeni Cotton Corp., Toyo Menka และ Mitsubishi International Corp.,

^๒ ปริมาณนำเข้าฝ้ายดิบที่สุ่มตัวอย่างในปี ๑๙๗๕ มีประมาณ ๒๘,๖๓๒,๒๐๐ กิโลกรัมซึ่งเท่ากับ ๔๖ % ของปริมาณการนำเข้าฝ้ายดิบทั้งหมดจากสหรัฐในปีนั้น ซึ่งมีปริมาณ ๖๒,๔๖๒,๗๕๗ กิโลกรัม

ตารางที่ ๑๕

บทบาทบริษัทการค้าญี่ปุ่นในตลาดค้าผ้าของไทย

หน่วย : จำนวนบริษัท

	ตลาดในประเทศ	ตลาดส่งออก	รวม
บริษัทร่วมทุนที่ ญี่ปุ่นคุม	- JTC (ที่ร่วมหุ้นด้วย) ๔	- JTC ๖	
	- JTC + ขายเอง ๒	- JTC + ส่งออกเอง ๑	
	- ขายเองผ่านผู้ขายส่งที่เป็น หุ้นส่วน ๑		๗
บริษัทร่วมทุนที่ คนไทยคุม	- ขายเอง ๓	- JTC ๒	
	- ขายเอง + JTC ๑	- JTC + ส่งออกเอง ๒	๔
บริษัทคนไทย	- ขายเอง ๖	- JTC + ส่งออกเอง ๒	๖
		- TTC + ส่งออกเอง ๑	
		- TTC + ส่งออกเอง ๑	
		+ JTC ๑	
		- TTC ๑	
	- ส่งออกเอง ๑		
JTC	= บริษัทการค้าญี่ปุ่น		
TTC	= บริษัทการค้าคนไทย		

ที่มา : Somsak Tambunlertchai, Manufactured Exports and Foreign Direct Investment: A Case Study of the Textile Industry in Thailand, p. 69.

อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดนี้เป็นเพียงการค้าในลักษณะที่เรียกว่า "own business" เท่านั้น ซึ่งหมายถึงการค้าระหว่างประเทศที่ JTCs ใช้ชื่อของคน โดยตรงในการเปิด letter of credit (L/C) ซึ่งทำให้ชื่อบริษัท JTCs ปรากฏ อยู่ในใบขนและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ JTCs ยังทำการค้าใน ลักษณะ "indent business" อีกด้วย ซึ่งเป็นกรณีที่ JTCs ทำหน้าที่เป็น นายหน้าในการซื้อขายโดยจะไม่ใช้ชื่อ JTCs ในเอกสารต่าง ๆ แต่จะใช้ชื่อ บริษัทผู้ผลิตแทน ซึ่งทำให้ไม่อาจสืบค้นสถิติที่แน่นอนของการควบคุมการค้าระหว่าง ประเทศของ JTCs ได้ Hikoji Katano ได้ประมาณจากการสัมภาษณ์ บริษัท JTCs หลายแห่งว่า กิจการ "own business" มีปริมาณ ๑๐-๕๐ % ของการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทยที่ JTCs ควบคุมอยู่ ความแตกต่างใน ปริมาณนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าที่ซื้อขายกันด้วย ซึ่งก็หมายความว่า อีกเกือบเท่าตัว ของการค้าในรูป own business ซึ่งมีสถิติแน่นอนนั้น อยู่ในรูปของ indent business.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Hikoji Katano, The Role of Japanese Trading Companies in the External Trade of Thailand (Bangkok: ECOCEN, 1976), pp. 31-34.